

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

a) Baggrund

Hovedformålet med lovgivningen er at sikre eftertiden et historisk kildemateriale. Arkivvæsenet skal forvalte og formidle den del af den grønlandske kulturarv, der findes i arkiverne hos offentlige myndigheder og institutioner. Det gælder også i det omfang, arkivvæsenet modtager arkivalier fra enkeltpersoner og institutioner m.v., der ikke er omfattet af forslagets § 1, stk. 1-2.

Gældende lov er fra 1998, hvor de primære arkivalier dengang var i papirform. Informations-teknologien er blevet et naturligt arbejdsredskab også i de offentlige institutioner, hvor der i stigende omfang bliver arbejdet med papirløse kontorer. Arkivalier kan både være papirudgaver eller elektroniske medier, hvor de elektroniske medier kan være billeder, tegninger, lyd, tekst og data.

Gældende landstinglov på området er fra 1998, og der er konstateret behov for at revidere landstingsloven. Revideringen af landstingsloven sker således dels på baggrund af ønsket om at opdatere bestemmelserne, således at disse bliver fremtidssikret i forhold til teknologiudviklingen, og dels på baggrund af en henstilling fra Ombudsmanden for Inatsisartut i 2009 til at fastsætte nærmere regler om kassation.

b) Forslagets indhold i helt generelle træk

Landstingsloven fra 1998 bygger især på arkivalier, der findes i papirform eller på bånd, tegninger m.m.

I forslaget er det blevet præciseret, at loven også omfatter elektroniske arkivalier.

Derudover er der i forslaget indført bemyndigelsesbestemmelser for Naalakkersuisut til at fastsætte nærmere regler om bl.a. kassation.

Det er desuden fundet hensigtsmæssigt at udvide sanktionsbestemmelserne.

2. Hovedpunkter i forslaget

a) Gældende ret

Den gældende lovgivning vedrørende arkivvæsen udgøres af landstingslov nr. 22 af 30. oktober 1998 om arkivvæsen og Hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 2 af 26. januar 1996 om forretningsorden for Museums- og arkivnævnet samt Hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 3 af 26. januar 1996 om valg af godkendte museers repræsentanter i Museums- og arkivnævnet.

b) Forslaget

Forslaget indeholder præcisering af, at bestemmelserne i loven også omfatter elektroniske arkivalier, således at det bliver tydeliggjort, at det ikke kun er arkivalier i papirudgaver, på bånd o.l. der gemmes, men også arkivalier lagret på elektroniske medier.

Der er ligeledes i forslaget indsat nye hjemmelsbestemmelser for Naalakkersuisut til at fastsætte nærmere regler om udarbejdelse af journal- og arkivplaner samt om kassation. Hidtil har der alene været givet hjemmel til Grønlands Nationalmuseum og Arkiv til udarbejdelse af vejledende retningsretningslinjer om disse forhold. Hermed efterkommes den af Landstingets Ombudsmand fremsatte henstilling om, at der fastsættes nærmere regler om kassation i forbindelse med den næste revision af loven. Det er præciseret, at de administrativt fastsatte regler fastsættes efter indstilling herom fra Grønlands Nationalmuseum og Arkiv.

Derudover er der foretaget udvidelse af sanktionsbestemmelserne med henblik på generelt at sikre reglernes overholdelse. Dette gælder reglerne om behandling og opbevaring af arkivalier, overførsel af arkivalier ved et sagsområdes overførsel, sikker kassation, ordning og rensning af sager ved aflevering og reglerne om aflevering af ældre arkiver, der ikke er i brug. Det er desuden fastsat, at der også i administrative forskrifter udstedt med hjemmel i inatsisartutloven vil kunne fastsættes bestemmelser om bødesanktionering. Endelig er det præciseret, at juridiske personer også vil kunne pålægges bøde.

Der er desuden foretaget mindre præciseringer af enkelte bestemmelser i den gældende lov.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Forslaget har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser for det offentlige.

Forslaget indeholder en præcisering af, at arkivalier også omfatter elektroniske arkivalier. Elektroniske arkivalier har således også hidtil været omfattet af loven, hvorfor præciseringen ikke medfører økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige.

Det er nyt i forslaget, at offentlige institutioners arkivalier skal behandles og opbevares i en af Grønlands Nationalmuseum og Arkiv godkendt arkiveringsversion. For så vidt angår arkivalier, der ikke er elektroniske, er dette en kodificering af praksis, idet der allerede foreligger vejledende retningslinjer herom. For så vidt angår elektroniske arkivalier, er der endnu ikke fastsat en sådan arkiveringsversion, men det påregnes, at der inden lovens ikrafttræden vil blive udarbejdet en bekendtgørelse herom.

Forslaget viderefører, at arkivalier, der er ældre end 15 år og ikke til stadighed anvendes i en offentlig institutions tjenstlige virksomhed, skal afleveres til Grønlands Nationalmuseum og Arkiv. Dette gælder også elektroniske arkivalier, men da det endnu ikke er fastsat, i hvilken version sådanne arkivalier skal opbevares, er det fundet hensigtsmæssigt at afleveringspligten først indtræder, når det fastsættes ved bekendtgørelse herom. Der er igangsat arbejde med henblik på udarbejdelse af en sådan bekendtgørelse. Kommunerne og andre relevante aktører inddrages i dette arbejde.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

Forslaget har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet.

5. Konsekvenser for miljø, natur og folkesundhed

Forslaget har ingen konsekvenser for miljø, natur eller folkesundhed.

6. Konsekvenser for borgerne

Forslaget har ingen direkte konsekvenser for borgerne. Gennem præcisering af at reglerne også omfatter elektroniske arkivalier og udvidelse af sanktionsbestemmelserne vil bevaringen af arkivalierne forventeligt blive sikret bedre, hvilket har en positiv betydning i forhold til borgernes benyttelse af arkivalierne.

7. Andre væsentlige konsekvenser

Forslaget forventes ikke at medføre andre væsentlige konsekvenser.

8. Høring af myndigheder og organisationer m.v.

Forslaget har i perioden 3. juni til 8. juli 2014 været i høring hos følgende høringsparter:

Formandens Departement, daværende Departementet for Finanser og Indenrigsanliggender, daværende Departementet for Erhverv, Råstoffer og Arbejdsmarked, daværende Departementet for Sundhed og Infrastruktur, Departementet for Fiskeri, Fangst og Landbrug, daværende Departementet for Familie og Justitsvæsen, daværende Departementet for Miljø og Natur, daværende Departementet for boliger, KANUKOKA, KANUNUPE, NUSUKA, KNAPK, Grønlands Arbejdsgiverforening, SIK, Grønlands Nationalmuseum og Arkiv, Museumsnævnet, Sammenslutningen af Lokalmuseer, NUKAKA, Ilisimatusarfik, Det Grønlandske Landsbibliotek, NAPA, Katuaq og Taseralik.

Efter anmodning herom blev høringsfristen udsat til den 8. august 2014 for KANUKOKA, kommunerne og NUKAKA.

Der er modtaget hørings svar fra følgende høringsparter:

Departementet for Miljø og Natur, Departementet for Familie og Justitsvæsen, Grønlands Arbejdsgiverforening, SIK, Ilisimatusarfik, NUKAKA, Grønlands Nationalmuseum og Arkiv og KANUKOKA.

De indkomne høringssvar og forslagens lovtekniske gennemgang har alene givet anledning til enkelte ændringer i forslaget. Det er således som nyt stk. 5 i § 1 tilføjet, at lovens kapitel 6 gælder for private arkivalier. Der er desuden sket en sammenskrivning af § 6, stk. 1 og 3, således at bestemmelserne i loven tilsigtes at være teknologineutrale, hvilket vil sige, at de gælder uanset arkivaliets fremtrædelsesform.

Derudover er der foretaget enkelte præciseringer i forslaget og i bemærkningerne til forslaget.

De enkelte høringssvar er kommenteret i det som bilag 1 udarbejdede høringssvarnotat.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Kapitel 1

Til § 1

Til stk. 1

Loven gælder alle dele af den offentlige forvaltning, uanset om de hører under selvstyret eller den kommunale forvaltning, og uanset om der er tale om almindelige forvaltningsmyndigheder, særlige nævn eller råd, som f.eks. menighedsrepræsentationer og ankenævn, eller særlige forvaltningsenheder. Loven omfatter også myndigheder, hvis virksomhed udelukkende er af rådgivende karakter samt midlertidige udvalg og kommissioner. Ved fastsættelse af særlige regler på arkivområdet i henhold til forslaget § 8 kan der tages hensyn til forholdene hos de særlige forvaltningsenheder.

Ved fastlæggelsen af, hvilke myndigheder og institutioner der skal henregnes til den offentlige forvaltning, skal der lægges vægt på den organisatoriske placering, og kun i tilfælde, hvor denne kan give anledning til tvivl, tillige på hvilke funktioner myndigheden eller institutionen udøver. Ved afgrænsningen af, hvad der forstås ved en forvaltningsmyndighed, vil der i øvrigt skulle foretages en almindelig forvaltningsretlig vurdering svarende til den tilsvarende afgrænsning af den offentlige forvaltning i forhold til sagsbehandlingsloven og offentlighedsloven.

Kommunale fællesskaber, der er organiseret som interessentskaber, andelskaber eller lignende selskabsformer, og som skal godkendes efter den kommunale styrelseslov, vil umiddelbart være omfattet af loven.

Det følger af bestemmelsen modsætningsvis, at loven ikke gælder for rigsmyndigheder i Grønland, hvilket vil sige Rigsombuddet, domstolene og politiet, også kaldet rigsmyndighederne. Se også bemærkningerne til forslaget § 2.

Til stk. 2

Bestemmelsen omhandler privatretligt organiserede institutioner, selskaber, foreninger m.v. uanset organisationsform.

Naalakkersuisut kan bestemme, at sådanne institutioner m.v. er omfattet af loven, såfremt udgifterne ved institutionens virksomhed overvejende dækkes af Selvstyret eller en kommune. Overførslen af midler vil normalt bestå i direkte tilskud, men bestemmelsen omfatter også tilfælde, hvor en institutions udgifter dækkes i form af medlemsbidrag og lignende eller af egentlige betalinger fra offentlige myndigheder for modydelser. Kravet om, at den offentlige udgiftsdækning skal være "overvejende", indebærer dog, at den offentlige andel skal være af

en betragtelig størrelse i forhold til de samlede udgifter, i alt fald ikke under 60-70 pct. heraf. Bestemmelsen vedrører alene betaling af driften og kan derfor ikke bringes til anvendelse som følge af f.eks. størrelsen af det offentliges aktiebesiddelse i et selskab.

Loven finder tillige anvendelse på institutioner, der har fået tillagt beføjelser til at træffe forvaltningsafgørelser på selvstyrets eller en kommunes vegne, hvis Naalakkersuisut bestemmer at inatsisartutloven helt eller delvist skal gælde for de pågældende institutioner. Ved forvaltningsretlig afgørelsesmyndighed sigtes til tilfælde, hvor institutionen kan træffe endelig afgørelse i forhold til enkeltpersoner eller virksomheder (institutioner). Sådant kompetence kan enten være henlagt til institutionen direkte ved lov eller ved lovhjemlet delegation til institutionen fra en offentlig myndighed.

Det kan være hensigtsmæssigt at lade loven gælde for sådanne offentlige institutioner, når de omhandlede virksomheder har en sådan betydning for samfundet, at arkivalierne vil have en historisk værdi.

Såfremt Naalakkersuisut træffer beslutning om, at sådanne institutioner m.v. er omfattet af loven, er det en forudsætning for lovens anvendelse, at de pågældende institutioner m.v. er blevet gjort bekendt hermed.

Til stk. 3

Bestemmelsen er indsat udelukkende for at undgå lange opremsninger i det følgende.

Til stk. 4

For at forhindre, at der opstår forfatningsretlige problemer om kompetenceafgrænsninger m.v., er det i dette forslag fastslået, at regler for Inatsisartut og dets myndigheders og institutioners arkivforhold skal fastsættes af Formandskabet for Inatsisartut.

Formandskabet for Inatsisartut skal fastsætte reglerne efter forhandling med Naalakkersuisut. Det søges herved at sikre ensartethed i forhold til de regler, der gælder for arkivforhold i Grønlands Selvstyre og kommunerne. Det forudsættes, at Grønlands Nationalmuseum og Arkiv kan inddrages i disse forhandlinger, da det er her, ekspertisen på arkivområdet er til stede.

Til stk. 5

Bestemmelsen præciserer, at lovens kapitel 6 gælder for arkivalier fra enkeltpersoner og institutioner, selskaber, foreninger m.v., der ikke er omfattet af stk. 1 eller 2.

Er arkivalierne omfattet af stk. 1 eller 2, vil de være omfattet af de regler, der gælder for offentlige arkivalier. De i stk. 5 nævnte arkivalier betegnes som modsætning hertil derfor ”private arkivalier”.

Til § 2

Med hjemmel i forslaget § 2 kan der indgås aftale med rigsmyndighederne om varetagelse af opgaver på Rigsarkivets vegne. Bestemmelsen rummer bl.a. bemyndigelse til at aftale vilkår for aflevering og benyttelse af arkivalier hidrørende fra rigsmyndighedernes institutioner. På nuværende tidspunkt er der med rigsmyndighederne indgået en aftale om deponering af arkivalier hos Grønlands Nationalmuseum og Arkiv. Dokumenter, der er deponerede i medfør af denne aftale, er ikke tilgængelige for offentligheden, idet de i sagens natur er personfølsomme.

Kapitel 2

Til § 3

Til stk. 1

Bestemmelsen pålægger Grønlands Nationalmuseum og Arkiv ansvar for indsamling, ordning, bevaring og registrering af arkivalier, der har historisk værdi eller tjener til dokumentation af forhold af væsentlig administrativ eller retlig betydning for borgere og myndigheder.

Formålet er således at sikre eftertiden det historiske kildemateriale, der findes i arkiverne.

Det præciseres i bestemmelsen, at forpligtelsen både gælder for arkivalier, der findes i offentlige institutioners arkiver og i arkiver, hvor arkivalierne er modtaget fra private efter bestemmelserne i kapitel 6.

Grønlands Nationalmuseum og Arkiv er kun forpligtet til at tage sig af private arkivalier, i det omfang disse afleveres til og modtages af denne. Grønlands Nationalmuseum og Arkiv kan ikke nægte at modtage private arkivalier, der har historisk værdi eller tjener til dokumentation af forhold af væsentlig administrativ eller retlig betydning for borgere og myndigheder.

Medmindre den afleverende private har betinget sig andet, er der dog intet til hinder for, at der træffes aftale om, at disse opbevares hos et museum, der er godkendt efter lovgivningen om museumsvesen.

Til stk. 2

Forskning er ikke tænkt knyttet til faget historie i snæver forstand, men også til alle andre discipliner, som arbejder på grundlag af historiske data. Udover formidling af resultaterne af egen forskning er Grønlands Nationalmuseum og Arkiv forpligtet til i et vist omfang at formidle resultater af eksterne forskeres arbejde, jf. bestemmelsens sidste led: ”udbrede kendskabet til Grønlands kultur- og samfundshistoriske udvikling”.

Til stk. 3

Bestemmelsen er delvist videreført fra gældende lov, hvor det dog er tilføjet, at Grønlands Nationalmuseum og Arkivs forpligtelse til at samarbejde udvides til at gælde i og udenfor Grønland. Et sådant samarbejde vil på mange måder være til gavn for arkivvæsenets standard, eksempelvis via fremskaffelse af oplysninger, uddannelse af personale, udførelse af særlige arbejdsopgaver og drøftelse af arkivfaglige spørgsmål.

Bestemmelsen forpligter blandt andet Grønlands Nationalmuseum og Arkiv til i arkivmæssig henseende at samarbejde med de godkendte museer og arkiver opstået på privat initiativ, i det omfang sådanne måtte forekomme. I samarbejdsforpligtelsen ligger blandt andet, at Grønlands Nationalmuseum og Arkiv er forpligtet til at indgå i et samlet grønlandsk forskningsmiljø.

Til § 4

Til stk. 1

Grønlands Nationalmuseum og Arkivs funktion er at støtte institutionerne med henblik på at opnå rationel sagsdannelse og mulighed for hurtigt at identificere arkiverede sager, enten til eget brug eller i forbindelse med, at borgere har fået adgang til aktindsigt. Bestemmelsen tydeliggør dermed, at den ansvarlige for arkivering er den enkelte institution, hvor Grønlands Nationalmuseum og Arkivs forpligtelse ligger i at være rådgiver for institutionerne.

En væsentlig del af Grønlands Nationalmuseum og Arkivs rådgivningsarbejde består i at bistå de arkivskabende myndigheder og institutioner med vejledning og bistand ved udarbejdelse af journalplaner m.v. Rådgivning vedrørende datamedier, sagsdannelse m.v. er ligeledes omfattet. Grønlands Nationalmuseum og Arkiv søger endvidere via rådgivningen at sikre, at bevarelsesværdige arkivalier udfærdiges med materialer, f.eks. papir, skriftmidler, elektroniske medier etc. som er tilstrækkeligt bestandige til at overflødiggøre aktiv konserveringsmæssig indsats i den nærmeste fremtid. Rådgivningsarbejdet vil også omfatte planer for nye arkivlokaler. Det vil derfor være anbefalelsesværdigt at disse forelægges Grønlands Nationalmuseum og Arkiv, inden lokalerne tages i brug.

Til stk. 2

Det ligger i tilsynsforpligtelsen, at Grønlands Nationalmuseum og Arkivs arkivarer jævnligt skal aflægge tilsynsbesøg hos offentlige institutioner. Spørgsmålet om, hvorvidt kommunerne ved deres behandling af arkiver handler i strid med lovgivningen, eller regler fastsat med hjemmel i denne, henhører under det almindelige kommunale tilsyn, Tilsynsrådet. Grønlands Nationalmuseum og Arkiv indberetter væsentlige tilsidesættelser af arkivmæssige hensyn til Tilsynsrådet. Overtrædelser vil desuden kunne bødesanktioneres.

Kapitel 3

Det er den enkelte institution, der er ansvarlig for arkivering. Grønlands Nationalmuseum og Arkivs funktion er at støtte de offentlige institutioner med henblik på at opnå en rationel sagsdannelse og mulighed for hurtigt at identificere arkiverede sager enten til eget brug eller i forbindelse med, at borgere har fået adgang til aktindsigt. Dette forudsætter hensigtsmæssige opbevaringsforhold og god orden, samt at der benyttes informationsbærende materialer af god kvalitet.

Til § 5

Bestemmelsen omfatter efter sin ordlyd alt informationsbærende materiale, som er skabt eller tilvejebragt i forbindelse med offentlige institutioners virksomhed. Som hidtil vil der ved administrationen af loven skulle tages afsæt i det overordnede formål med loven, nemlig at sikre bevaringen af arkivalier, der har historisk værdi eller tjener til dokumentation af forhold af væsentlig retlig eller administrativ betydning for borgere og myndigheder. Det er i forslaget § 3 indskrevet som en forpligtelse for Grønlands Nationalmuseum og Arkiv at indsamle, ordne, bevare og registrere sådanne arkivalier. Disse arkivalier hidrører primært fra de offentlige institutioners arkiver.

Da det kan være vanskeligt at vurdere for den enkelte institution, hvilke informationsbærende materiale, der kan have historisk værdi eller tjene til dokumentation af forhold af væsentlig retlig eller administrativ betydning for borgere og myndigheder, er det fundet hensigtsmæssigt at bibeholde den gældende lovs formulering, hvorefter arkiveringsforpligtelsen gælder alt informationsbærende materiale. Det er herved forudsat, at den enkelte institution som hidtil foretager en afvejning af, hvad der i henhold til bestemmelsen skal arkiveres, således at informationsbærende materiale, der helt klart ikke har nogen betydning i forhold til lovens formål, ikke vil skulle arkiveres. Institutionen vil ved denne vurdering kunne rådføre sig med Grønlands Nationalmuseum og Arkiv.

Informationsbærende materiale, som er skabt eller tilvejebragt i forbindelse med offentlige institutioners virksomhed vil omfatte ikke blot traditionelt papirmateriale men også kort, tegninger, planer, billeder, fotokopier, film og mikrofilm, grammofonplader, lydbånd og billedbånd. Også elektronisk materiale skal arkiveres. Dette vil omfatte data af enhver art på maskinlæsbare elektroniske medier, herunder hulkort, hulstrimler, magnetbånd, pladelagre, disketter, usb m.v. samt materiale, som direkte knytter sig hertil, f.eks. systembeskrivelser, brugervejledninger og andet dokumentationsmateriale. Inddata- og uddatamateriale, såsom indberetningsskemaer, printlister, blanketter, COM-film m.m., hvis anvendelse ikke kræver maskinudstyr, betragtes ikke som elektronisk materiale, der skal arkiveres.

Arkiveringsforpligtelsen omfatter tillige eventuelle administrative hjælpemidler som f.eks. kartoteker, navneregistre, postlister, visdomsbøger og lignende.

Arkiveringsforpligtelsen gælder således ikke alene det informationsbærende materiale, som den enkelte myndighed er forpligtet til at journalisere og arkivere i henhold til gældende sagsbehandlingsregler.

Ved arkivering af registre indeholdende personoplysninger skal iagttages de til enhver tid gældende bestemmelser i registerlovgivningen.

Vejledende retningslinjer findes på nuværende tidspunkt i ”offentlige institutioners arkiver - Bestemmelser og vejledning om opbevaring, aflevering og kassation af arkivalier” udgivet af Kalaallit Nunaata Toqqorsivia i 1987 og i ”Bestemmelser om bevaring og kassation af arkivalier hos de grønlandske kommuner” udgivet af Grønlands Nationalmuseum og Arkiv i 1991. De nævnte vejledende retningslinjer vil blive erstattet af nærmere regler, når Naalakkersuisut udnytter bemyndigelsesbestemmelsen i forslagets § 8.

Til § 6

Til stk. 1

Bestemmelsen er delvist videreført fra gældende lov, hvor det dog er præciseret, at arkivalierne skal være i en af Grønlands Nationalmuseum og Arkiv godkendt arkiveringsversion, samt at bestemmelsen også omhandler arkivalier der er lagret på elektroniske medier.

Det påhviler de offentlige institutioner at drage omsorg for, at deres arkivalier behandles og opbevares forsvarligt. Dette gælder også for de arkivalier, der er lagret på elektroniske medier. At arkivalier skal behandles og opbevares forsvarligt medfører, at arkivalierne skal behandles og opbevares under forhold, som bedst muligt sikrer arkivalierne mod enhver form for overlast, og således at de efterfølgende vil kunne afleveres til Grønlands Nationalmuseum og Arkiv.

Med hensyn til bestemmelsen, om at behandling og opbevaringen af arkivalierne skal ske i en af Grønlands Nationalmuseum og Arkiv godkendt arkiveringsversion, vil det for så vidt angår de arkivalier, der ikke er elektroniske, være en kodificering af praksis.

I det følgende opereres for så vidt angår de arkiver, der ikke er elektroniske med betegnelserne nærarkiv og fjernarkiv. Nærarkivet er kontorarkivet, hvor arkivalier opbevares, så længe de stadig benyttes i den administrative sagsbehandling. Fjernarkivet er det lokale, hvori arkivalier opbevares, fra de har mistet deres administrative betydning, til de kan afleveres til Grønlands Nationalmuseum og Arkiv.

En sag må anses for afsluttet, når en sag ikke længere kan genoptages, fristen for klage til anden administrativ myndighed eller sagsanlæg ved domstolene er udløbet.

Efter afsluttet sagsbehandling skal sagerne på plads i kontorarkivet. Forinden bør sagsmappen dog gennemgå en rensningsproces, hvorved dubletter, restoplæg af mangfoldiggjort materiale,

bøger, plastomslag og andet sagsfremmed materiale udtages. En effektiv sagsrensning kan spare meget hyldeplads og give overskuelige sager, som man hurtigt kan orientere sig i. Samtidig med sagsrensningen bør også metalclips og gummibånd fjernes, idet disse kan skade arkivalierne med at afgive rust og gennem opløsning. Se også bemærkningerne til forslaget § 13, stk. 1.

Arkiver skal opbevares under forhold, som bedst muligt sikrer arkivalierne mod enhver form for overlast. Lokaler, som benyttes til fjernarkiv, må først og fremmest være absolut tørre, da fugt er særligt ødelæggende for arkivalier. For at modvirke eventuelle vand- og tøbrudsskader, bør der vælges et lokale, hvori der ikke findes vandrør. Lokalet skal være sikret mod uvedkommendes adgang. I tilfælde af vand- eller brandskade bør Grønlands Nationalmuseum og Arkiv straks underrettes, så nødhjælps- og konserveringsarbejder hurtigst muligt kan iværksættes.

Til stk. 2

Bestemmelsen statuerer proveniensprincippet eller hjemmehørsprincippet, dvs. et princip om adskillelse af selvstændige arkiver. Ved at lovfæste dette princip sikres det, at sammenblandinger af forskellige offentlige institutioners arkivalier ikke finder sted, samt at det til enhver tid er muligt at identificere den offentlige institution, der har skabt eller tilvejebragt arkivalierne.

Det materiale, der er blevet til hos eller indsendt til samme offentlige institution, skal fortsat holdes sammen som en enhed afsondret fra andre arkivalier. Hvis en offentlig institution opbevarer arkiver eller dele af arkiver, som stammer fra en anden institution, skal disse behandles som særskilte arkiver, og må ikke sammenblandes med den offentlige institutions arkiver. Det gælder også i de tilfælde, hvor en institution er opstået ved, at flere institutioner af samme karakter er blevet sammenlagt til én institution, og når en myndighed overtager en nedlagt institutions arkivalier i forbindelse med overtagelse af dens sagsområder. Princippet finder ligeledes anvendelse ved flytning af ressortområder mellem offentlige institutioner, se herom bemærkningerne til forslaget § 7.

Til § 7

Bestemmelsen vedrører det tilfælde, at et ressortområde flyttes fra en offentlig institution til en anden og skal derfor ses i sammenhæng med forslaget § 6, stk. 2, hvor begrundelsen er det samme proveniensprincip, dvs. at undgå sammenblandinger af forskellige offentlige institutioners arkivalier og at kunne identificere, hvem der har skabt eller tilvejebragt arkivalierne. Endvidere er det hensigten med bestemmelsen, at en offentlig institution til enhver tid skal sikre kravet om forsvarlig behandling og opbevaring af arkivalierne, uanset at det er et ressortområde, der tidligere har hørt under en anden institution.

Til stk. 1

Hensigten med bestemmelsen er at sikre en klar udskillelse af de verserende sager i forhold til de sager der allerede er afsluttet. De sager, der er afsluttet ved overførelse af et sagsområde fra den ene institution til den anden, skal klart kunne spores tilbage til den relevante offentlige institution.

I tilfælde af overførelse af sagsområder fra en offentlig institution til en institution m.v., som ikke umiddelbart er omfattet af denne inatsisartutlov, jf. forslaget § 1, finder bestemmelsen kun anvendelse, såfremt den modtagende institution m.v. bliver inddraget under inatsisartutlovens virkeområde efter bestemmelsen i forslaget § 1, stk. 2. I andre tilfælde kan der ikke ske overførelse af arkivalier til den institution, som overtager sagsområdet.

Til stk. 2

Som udgangspunkt skal alle afsluttede sager forblive hos den overførende institution, da sagerne uden tvivl skal kunne lokaliseres i forhold til den tidsperiode, som sagerne er behandlet under. Undtagelsesbestemmelsen i 2. pkt. tænkes anvendt f.eks. i de situationer, hvor den modtagende offentlige institution har behov for sådanne arkivalier til at varetage det overtagne sagsområde, enten generelt eller i en konkret sag. Bestemmelsen vil ikke kunne anvendes i situationer, hvor den modtagende institution m.v. ikke er omfattet af inatsisartutloven.

Til stk. 3

Bestemmelsen er en understregning af, at proveniens- eller hjemmehørsprincippet også gælder i de tilfælde, hvor en offentlig institution er kommet i besiddelse af andre institutioners arkivalier i kraft af en overførelse af sagsområder.

Til § 8

Bemyndigelsesbestemmelsen er videreført fra den gældende lov, men er endnu ikke udnyttet.

Med hensyn til opbevaring af arkivalier kan der fastsættes regler om arkivlokalers tilgængelighed, sikkerhedsforskrifter i forhold til uvedkommende adgang, tyveri-, brand- og vandskade, lokaleforhold og indeklima, herunder temperatur og luftfugtighed. De krav, der fastsættes, vil naturligvis tillige gælde opbevaring af arkivalier, der er afleveret til Grønlands Nationalmuseum og Arkiv.

Med hensyn til behandlingen af arkivalier vil der kunne fastsættes regler om sagsdannelse, løbende sagsrensning samt materialer.

Bestemmelsens 2. led indebærer, at forslag til regler, der skal gælde den kommunale forvaltning, forinden de vedtages, skal være forhandlet med De Grønlandske Kommuners Landsforening, KANUKOKA. Reglerne bør tage udgangspunkt i de regler, som gælder for de øvrige offentlige institutioner.

Til § 9

Bestemmelsen er i uændret form videreført fra den gældende lov.

Til stk. 1

Det følger af bestemmelsen, at offentlige institutioners arkivalier forbliver offentlig ejendom. Arkivalier må ikke gøres til genstand for overdragelse, jf. dog forslaget § 7, stk. 1, og § 12, stk. 3.

Bestemmelsen vedrører såvel arkivalier, der kan opfattes som herreløse, som arkivalier fra nuværende og tidligere myndigheder, eksempelvis fra koloniforvalterne. Med bestemmelsen om ekstinktions- og hævdserhvervelse sigtes til lovregler og praksis om erhvervelse i god tro.

Til stk. 2

Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med lovens formål. Der er tale om offentlig proveniens, det vil sige, at det materiale der er skabt eller tilvejebragt til en bestemt myndighed eller institution, til stadighed tilhører myndigheden eller institutionen, hvorfor arkivalier ikke kan overdrages til andre.

Uanset, at den, der måtte være i besiddelse af arkivalierne, har erhvervet disse i god tro, så skal arkivalierne afleveres til Grønlands Nationalmuseum og Arkiv uden, at der skal godtgøres herfor. Der vil derimod eventuelt, efter tingsretlige regler og retsgrundsætninger, kunne rettes krav mod de, som tidligere har haft dokumenterne i besiddelse.

Det er ved bestemmelsens affattelse forudsat, at offentlige institutioners arkivalier ikke retmæssigt kan komme i privat besiddelse, da de i henhold til lovens § 9, stk. 1 ikke vil kunne gøres til genstand for overdragelse. Denne bestemmelse er videreført fra gældende lovgivning i hvert fald tilbage til 1982.

Det kan dog ikke aldeles udelukkes, at der forefindes ældre arkivalier, der er kommet i privat besiddelse, og hvor besidderen vil gøre gældende, at der er opnået privat ejendomsret til disse. Vil privat ejendomsret undtagelsesvis kunne godtgøres, vil Naalakkersuisut efter de herom fastsatte regler kunne beslutte at ekspropriere arkivalierne. Bestemmelsen vil i så fald være udtryk for en forhåndsformodning for, at almenvellet kræver ekspropriation.

Til § 10

Bestemmelsen er ændret i forhold til gældende lovs § 11, hvor Grønlands Nationalmuseum og Arkiv skulle fastsætte vejledende retningslinjer for udarbejdelse af journal- og arkivplaner. Det er fundet hensigtsmæssigt af hensyn til sikring af journal- og arkivplanernes kvalitet, at disse udarbejdes efter bindende forskrifter herom.

Naalakkersuisut skal ved udnyttelsen af bemyndigelsesbestemmelsen fastsætte regler efter indstilling herom fra Grønlands Nationalmuseum og Arkiv. Bestemmelsens 2. led indebærer, at forslag til regler, der skal gælde den kommunale forvaltning, forinden de vedtages, skal være forhandlet med De Grønlandske Kommuners Landsforening, KANUKOKA. Reglerne bør tage udgangspunkt i de regler, som gælder for de øvrige offentlige institutioner.

Journalsystemer bør være emneopdelt, og man bør operere med faste journalperioder, f.eks. på 5 eller 10 år, idet det ellers ikke er muligt at gennemføre forsvarlige og rationelle kassationer i arkivet. For elektroniske journalplaner bør gælde samme regler for opbygning og periodisering som for traditionelle journalplaner. Af hensyn til lagerkapaciteten kan det dog være nødvendigt at operere med kortere journalperioder. Der påregnes fastsat nærmere regler herom i bekendtgørelsesform.

Vejledende retningslinjer findes på nuværende tidspunkt i ”offentlige institutioners arkiver - Bestemmelser og vejledning om opbevaring, aflevering og kassation af arkivalier” udgivet af Kalaallit Nunaata Toqqorsivia i 1987 og i ”Bestemmelser om bevaring og kassation af arkivalier hos de grønlandske kommuner” udgivet af Grønlands Nationalmuseum og Arkiv i 1991.

Til § 11

Til stk. 1

Bestemmelsen er ændret i forhold til gældende lovs § 13.

Allerede af ressourcemæssige grunde er det klart, at kun en mindre del af de offentlige institutioners arkivalier kan bevares. De betydelige datamængder, der produceres i et moderne informationssamfund, må bringes på en anvendelig og overskuelig form ved hensigtsmæssig tilrettelæggelse af papir- og informationsgangen, herunder på de elektroniske medier, i institutionerne og ved systematisk kassation af ikke-bevaringsværdigt materiale, eksempelvis overflødige kopier, ensartede sager, materialer af rutinemæssig eller orienterende karakter, etc.

Efter gældende lov er der af Grønlands Nationalmuseum og Arkiv fastsat vejledende retningslinjer for kassation af arkivalier, der ikke er bevaringsværdige. De vejledende retningslinjer findes i ”offentlige institutioners arkiver - Bestemmelser og vejledning om opbevaring, aflevering og kassation af arkivalier” udgivet af Kalaallit Nunaata Toqqorsivia i 1987 og i ”Bestemmelser om bevaring og kassation af arkivalier hos de grønlandske kommuner” udgivet af Grønlands Nationalmuseum og Arkiv i 1991.

De vejledende retningslinjer er i sagens natur ikke bindende. Det er bl.a. på baggrund af en henstilling herom fra Ombudsmanden fundet hensigtsmæssigt, at regler om kassation skal udarbejdes af Naalakkersuisut efter indstilling herom fra Grønlands Nationalmuseum og Arkiv. Et af formålene med loven er at sikre mulighed for kassation af ikke-bevaringsværdige arkivalier i samarbejde med de myndigheder, der er omfattet af denne inatsisartutlov. De do-

kumenter, der ender i kassation, vil i sagens natur være umulige at fremskaffe igen, hvorfor der skal være klare regler om, hvornår kassation kan finde sted og på hvilken måde. Der skal ligeledes beskrives det skønsmæssige element i, hvornår et dokument anses for ikke at være bevaringsværdigt.

Derudover er det fundet hensigtsmæssigt at præcisere, at Naalakkersuisuts bemyndigelse til at fastsætte nærmere regler efter indstilling herom fra Grønlands Nationalmuseum og Arkiv gælder for ikke- bevaringsværdige arkivalier. Ved fastsættelsen af regler om kassation vil det derfor også blive tydeliggjort, at sager, som fortsat har sagsbehandlingsmæssig relevans, under ingen omstændigheder må kasseres.

I alle tilfælde, hvor der er spørgsmål om en sags genoptagelse, klage til anden administrativ myndighed, klage til ombudsmanden eller sagsanlæg ved domstolene, må kassation ikke finde sted forinden genoptagelsessagen, klagesagen eller retssagen er endeligt afsluttet.

Herudover kan der i anden lovgivning være fastsat særlige regler om kassation af arkivalier. Sådanne regler findes eksempelvis i § 9, stk. 3, i Lov nr. 294 af 8. juni 1978 om offentlige myndigheders registre. Der skal således fastsættes særlige bestemmelser for kassation af oplysninger i forskriften for det enkelte register, jf. § 6, stk. 2, i Lov nr. 294 af 8. juni 1978 om offentlige myndigheders registre.

Til stk. 2

Arkivalier, der er bestemt til kassation, skal destrueres. De kan ikke afleveres til hverken Grønlands Nationalmuseum og Arkiv eller til andre. Destruktion kan ske ved makulering, afbrænding eller på lignende forsvarlig vis. Destruktion af arkivalier bør altid foregå under opsyn. Det er den offentlige institutions pligt at sørge for, at destruktionsen sker på en måde, der sikrer, at ingen uvedkommende kan komme i besiddelse af arkivalierne.

Kapitel 4

Til § 12

Til stk. 1

Bestemmelsen er delvist videreført fra gældende lov og indebærer en forpligtelse for såvel Grønlands Nationalmuseum og Arkiv til at modtage arkivalier, som for de offentlige institutioner til at aflevere arkivalier.

Arkivalier, der er 15 år gamle eller ældre, er Grønlands Nationalmuseum og Arkiv forpligtet til at modtage, når arkivaliernes administrative betydning for den afleverende offentlige myndighed er ophørt, og eventuelle kassationsfrister er udløbet.

Aflevering af arkivalier kan ske på et tidligere tidspunkt efter særlig aftale med Grønlands Nationalmuseum og Arkiv, og kun såfremt arkivaliernes administrative betydning for den afleverende myndighed er ophørt og eventuelle kassationsfrister er udløbet.

Som noget nyt er det også muligt efter særlig aftale med Grønlands Nationalmuseum og Arkiv at aflevere på et senere tidspunkt. Denne mulighed er indsat af praktiske årsager, da Grønlands Nationalmuseum og Arkiv erfaringsmæssigt også kan mangle kapacitet til at modtage store mængder arkivalier. Der vil i forbindelse med sådan aftale kunne fastsættes vilkår for udsættelsen.

Alderskriteriet regnes fra den enkelte arkivenheds afslutningsår. Arkivenheder er de enkelte fysiske enheder, der udgør arkivalierne, eksempelvis en protokol, et sagslæg, en mikrofilm, et magnetbånd eller en enhed frembragt ved arkivdannelsen. Praktiske årsager, som eksempelvis længden af journalperioder, kan dog indebære, at der kan medgå et vist tidsrum udover 15 år, inden afleveringen er endelig gennemført.

Hvis ikke anden aftale er truffet, må Grønlands Nationalmuseum og Arkiv af praktiske årsager kunne forlange, at afleveringen omfatter sammenhængende rækker af sager, protokoller m.v., idet tilfældige småafleveringer kræver uforholdsmæssigt stort ordningsarbejde. Indtil Naalakkersuisut udnytter bemyndigelsesbestemmelsen om at fastsætte nærmere regler om kassation henvises til de vejledende retningslinjer: ”Offentlige institutioners arkiver – Bestemmelser og vejledning om opbevaring, aflevering og kassation af arkivalier” udgivet af Kalaallit Nunaata Toqqorsivia i 1987, hvor det i afsnit 4 anbefales, at afleveringen omfatter alle institutionens afleveringspligtige arkivalier indtil et bestemt skæringsår.

Arkivalier, som til stadighed anvendes, skal ikke afleveres. Dette betyder, at uafsluttede sager ikke kan afleveres. Afleveringspligten gælder heller ikke arkivalier, der er en del af en offentlig institutions videnskabelige samlinger.

Der kan i medfør af anden lovgivning være fastsat særlige afleveringsfrister.

Til stk. 2

Bestemmelsen indebærer, at der ikke, end ikke midlertidigt, kan afleveres til andre end Grønlands Nationalmuseum og Arkiv. Der kan således for eksempel ikke oprettes særlige kommunale arkiver, hvor den kommunale forvaltning kan opbevare arkivalier, som ikke længere anvendes af forvaltningen. Den enkelte myndighed eller institution kan derimod oprette fjernarkiver, hvor de sager, som ikke længere har betydning for myndighedens virksomhed, kan opbevares, indtil aflevering kan finde sted, se også bemærkningerne til forslaget § 6, stk. 1. Ved oprettelse af fjernarkiver skal der tages hensyn til ikke at besværliggøre mulighederne for at give borgere aktindsigt efter sagsbehandlingsloven og offentlighedsloven.

Til stk. 3

Bestemmelsen er en undtagelsesbestemmelse fra hovedreglen om, at Grønlands Nationalmuseum og Arkiv kun er forpligtet til at modtage arkivalier, der er ældre end 15 år, jf. forslaget stk. 1.

Når en offentlig institution overtager sagsområder fra en anden institution, som ophører, og derfor overtager dennes arkivalier, skal disse holdes adskilt fra den overtagende offentlige institutions egne arkivalier, jf. forslaget § 6, stk. 2. De arkivalier, der kan overtages, er udelukkende uafsluttede sager og sager, som kan få administrativ betydning for den institution, der nu skal tage sig af sagsområdet. Se også bemærkningerne til forslaget § 7 om ændringer i ressortområder mellem eksisterende offentlige institutioner.

Til § 13

Til stk. 1

Ved sagsrensning forstås en gennemgang af den enkelte sag, hvor dubletter, restoplæg af mangfoldiggjort materiale, bøger, plastomslag og andet sagsfremmed materiale udtages. Også metalclips og gummibånd skal fjernes, idet disse kan skade arkivalierne ved at afgive rust og gennem opløsning kan skade arkivalierne. Det følger allerede af bemærkningerne til forslaget § 11, stk. 2, at arkivalier, der er bestemt til kassation ikke kan afleveres.

§ 13 gælder ikke for aflevering af arkivalier, som en offentlig institution har overtaget fra nedlagte institutioner, jf. forslaget § 12, stk. 3. Sådanne kan afleveres i den stand, de forefandtes ved overtagelsen.

Til stk. 2

Bestemmelsen er ændret i forhold til gældende lov, hvor det før var Grønlands Nationalmuseum og Arkiv der kunne fastsætte nærmere regler for aflevering af arkivalier, er denne bemyndigelsesbestemmelse lagt over på Naalakkersuisut efter indstilling herom fra Grønlands Nationalmuseum og Arkiv, herunder for aflevering af elektroniske arkivalier.

Indtil Naalakkersuisut udnytter bemyndigelsesbestemmelsen henvises til vejledende retningslinjer: ”Offentlige institutioners arkiver – Bestemmelser og vejledning om opbevaring, aflevering og kassation af arkivalier” udgivet af Kalaallit Nunaata Toqqorsivia i 1987. Disse indeholder blandt andet i afsnit 2, bestemmelser om krav til arkivæsker, om kartoteker, anbringelse af mærkater og anvendelse af lim og i afsnit 3 bestemmelser om ordning og afleveringsforhold.

Til stk. 3

Udgifter, der skal afholdes i forbindelse med afleveringen, er udover transportomkostninger, indkøb af arkivæsker og andre nødvendige materialer til pakning og mærkning. Såfremt den afleverende myndighed ikke har opfyldt sin forpligtelse til at rense sager og foretage løbende kassation, kan Grønlands Nationalmuseum og Arkiv, som alternativ til at nægte at modtage

arkivalierne, indtil forholdet er bragt i orden, afkræve en rimelig betaling for at udføre arbejdet.

Udgifter forbundet med opbevaring af arkivalier efter afleveringen dækkes af Grønlands Nationalmuseum og Arkiv. Dette følger af Grønlands Nationalmuseum og Arkivs forpligtelse til at modtage og opbevare arkivalier efter bestemmelserne i forslaget § 12.

Til § 14

Det forudsættes fortsat, at kun arkivalier, som institutionen selv har afleveret, kan hjemlånes til tjenstligt brug. Hjemlånsmuligheden skal således også ses som et supplement til de almindelige benyttelsesregler.

Tilfælde, hvor det kan blive nødvendigt at hjemlåne sager til tjenstligt brug, kan eksempelvis være ved behandling af en anmodning om aktindsigt efter sagsbehandlingsloven og offentlighedsloven. Denne situation kan forekomme i de tilfælde, hvor arkivalierne endnu ikke er blevet offentligt tilgængelige efter bestemmelserne i kapitel 5.

Efter udløbet af tilgængelighedsfristerne vil der næppe fremkomme anmodninger om aktindsigt, idet adgangen til benyttelse af arkivalier efter arkivlovgivningens regler som udgangspunkt vil være mere vidtgående end retten til aktindsigt, jf. bemærkningerne til kapitel 5.

Kapitel 5

Spørgsmål om aktindsigt efter sagsbehandlingsloven og offentlighedsloven berøres ikke af, at arkivalierne måtte være afleveret til Grønlands Nationalmuseum og Arkiv, jf. bemærkningerne til forslaget § 14. Bestemmelserne i arkivlovgivningen om benyttelse af arkivalier vil således være subsidiær i forhold til reglerne om aktindsigt, indtil det tidspunkt, hvor arkivalierne efter arkivlovgivningen bliver offentligt tilgængelige.

I det øjeblik arkivalierne efter arkivlovgivningen bliver offentligt tilgængelige, vil adgangen til arkivbenyttelse være mere vidtgående end retten til aktindsigt. I modsætning til en anmodning om aktindsigt kræver benyttelse af arkivalier efter denne inatsisartutlov ikke, at den, som ønsker at benytte arkivalierne, angiver de dokumenter eller den sag, der ønskes indsigt i. Eksempelvis vil en historisk undersøgelse typisk tage sit udgangspunkt i en undersøgelse af, om der findes arkivalier med oplysninger om det emne, som ønskes belyst.

Adgangen til arkivbenyttelse er betinget af, at arkivalierne har opnået en vis alder, jf. forslaget §§ 15-16. Formålet med disse bestemmelser, der begrænser offentlighedens adgang til arkiverne, er at sikre personfølsomme oplysninger samt offentlige interesser. I denne sam-

menhæng anses enkeltpersoner at have krav på en langvarig beskyttelse af sensitive, muligt belastende oplysninger om private forhold.

Den almindelige tilgængelighedsfrist er fastsat til 25 år, jf. forslaget § 15. Hertil er der i forslaget §§ 16-18 angivet særlige undtagelser. Andre undtagelser kan følge af anden lovgivning. Ved henvendelser om arkivadgang, må Grønlands Nationalmuseum og Arkiv konstatere, om den konkrete henvendelse vedrører arkivalier, der er offentligt tilgængelige, forinden der gives arkivadgang. Det skal understreges, at enhver har adgang til arkivalier, der er offentligt tilgængelige. Der kan således ikke stilles særlige krav til de, der måtte ønske arkivadgang.

Til § 15

Bestemmelsen fastsætter den almindelige tilgængelighedsfrist til 25 år. Som udgangspunkt vil der altså gå 10 år fra afleveringen, til arkivalierne bliver offentligt tilgængelige. Grønlands Nationalmuseum og Arkiv bør af hensyn til den almindelige adgang til arkivet opbevare ikke-tilgængelige og tilgængelige arkivalier adskilt.

25-års reglen finder trods bestemmelsen i forslaget § 16 anvendelse på arkivalier indeholdende personlige oplysninger, når disse ikke er belastende, men blot af almindelig karakter, f.eks. neutrale civilstandsoplysninger. Såfremt der undtagelsesvist skulle være et velbegrundet behov for mere end 25 års beskyttelse, kan særlig tilgængelighedsfrist aftales med hjemmel i forslaget § 17, stk. 1, se bemærkningerne hertil.

Arkivalierne er efter udløbet af tilgængelighedsfristen tilgængelige for enhver.

Til § 16

Bestemmelsen beskytter oplysninger om rent private forhold af muligt belastende karakter. Således oplysninger om helbredsforhold, væsentlige sociale og økonomiske problemer samt misbrug af nydelsesmidler. Derimod bør 80-års reglen ikke anvendes på ikke-belastende oplysninger af almindelig karakter, f.eks. neutrale civilstandsoplysninger. Såfremt der undtagelsesvist skulle være et velbegrundet behov for mere end 80 års beskyttelse, kan særlig tilgængelighedsfrist aftales med hjemmel i forslaget § 17, stk. 1, se bemærkningerne hertil.

Som eksempel på arkivalier, der er omfattet af 80-års reglen, kan nævnes personalesager, sociale klientsager, sager om adoption, skolepsykologiske rapporter samt selvangivelser og skattesager. Hvorvidt 80-års reglen finder anvendelse, må vurderes konkret af Grønlands Nationalmuseum og Arkiv, om nødvendigt i samråd med den offentlige institution, der har skabt arkivalierne.

Til § 17

Til stk. 1

Ved fortolkning af § 17 skal der lægges afgørende vægt på, at forlængelse af tilgængelighedsfristerne i forslaget §§ 15-16 kun kan foretages i det omfang, det er nødvendigt af hensyn til beskyttelse af væsentlige hensyn til de i bestemmelsen nævnte interesser. Disse interesser svarer til de, der kan undtage dokumenter for aktindsigt efter sagsbehandlingsloven og offentlighedsloven. Det er i denne forbindelse forudsat, at de i forslaget § 17 nævnte beskyttelses-hensyn for så vidt angår arkivadgang vil gøre sig gældende med mindre vægt end i spørgsmål om aktindsigt efter sagsbehandlingsloven og offentlighedsloven, hvilket skyldes den tid, der går, førend arkivalierne er offentligt tilgængelige - henholdsvis 25 år og 80 år. En forlængelse af tilgængelighedsfristen i forslaget § 16 forudsættes kun at kunne forekomme i yderst sjældne tilfælde.

Væsentlige hensyn til private og offentlige interesser, der kan begrunde fastsættelse af en længere tilgængelighedsfrist, kan f.eks. være rigets sikkerhed og forsvar, rigets udenrigspolitiske og udenrigsøkonomiske interesser, offentlige og private økonomiske interesser, herunder interesser i beskyttelse af oplysninger om tekniske indretninger eller fremgangsmåder, offentlig kontrol, planlægnings- og reguleringsforhold samt tiltag i henhold til skatte- og afgiftslovgivningen og brevveksling til brug i retssager eller til overvejelse af, hvorvidt retssag skal føres.

Den, der afleverer private arkivalier, kan fastsætte en hvilken som helst tilgængelighedsfrist eller endog utilgængelighed, jf. forslaget § 25, stk. 2.

Til stk. 2

Bestemmelsen er fastsat af hensyn til at undgå, at en offentlig institution aftaler, at dens arkivalier generelt skal være utilgængelige i en længere periode, og tilgodeser dermed forudsætningen om størst mulig åbenhed med hensyn til adgang til offentlige arkiver.

Til § 18

Bestemmelsen er en understregning af, hvad der vil følge af almindelige principper, dvs. hvad der konkret aftales med rigsmyndighederne.

Arkivalier, der er deponeret hos Grønlands Nationalmuseum og Arkiv efter den aftale, der i dag er indgået mellem Naalakkersuisut og rigsmyndighederne om deponering af arkivalier hidrørende fra rigsmyndighedernes institutioner i Grønland hos Grønlands Nationalmuseum og Arkiv, er ikke offentligt tilgængelige.

Til § 19

Tilgængelighedsfristen regnes fra en arkivenheds afslutningsår. Det vil sige, at eksempelvis alle sager afsluttet i 2014 vil, hvis de er omfattet af forslaget § 15, være tilgængelige i 2029, uanset hvornår i 2014 de er afsluttet.

Til § 20

Til stk. 1

Formuleringen forskningsøjemed sigter til alle fagdiscipliner, som arbejder på grundlag af historiske data. Det er dog en forudsætning for, at der kan dispenseres fra tilgængelighedsfristerne, at der er tale om forskning i videnskabelig forstand. En betydelig del af arkivbenyttelsen vil knytte sig til journalistisk arbejde eller enkeltpersoners forskning i eksempelvis slægts- eller egnshistorie. Til fordel for sådan "forskning" vil der ikke kunne dispenseres fra tilgængelighedsfrister.

Det er forudsat, at Grønlands Nationalmuseum og Arkiv benytter sin dispensationsadgang med forsigtighed og kun i de tilfælde, hvor der er tale om en berettiget forskningsmæssig interesse. I praksis skal Grønlands Nationalmuseum og Arkiv vurdere dels karakteren af oplysninger, der ønskes indsigt i, dels formålet med ønsket. Ønsket om størst mulig adgang til offentlige arkivalier, og muligheden for i medfør af stk. 3 at fastsætte vilkår til en dispensation skal dog også tages i betragtning ved behandling af sager om dispensation.

Til stk. 2

Bestemmelsen er ikke til hinder for, at den afleverende myndighed giver et generelt, eventuelt betinget, tilsagn om, at der kan dispenseres fra tilgængelighedsfristerne i forbindelse med forskningsbrug.

Til stk. 3

Betingelserne fastsættes under hensyn til karakteren af de oplysninger, der gives adgang til. Grønlands Nationalmuseum og Arkiv kan f.eks. vælge at gennemgå de arkivenheder, der gives adgang til efter dispensationen, og udtage dokumenter der måtte indeholde belastende oplysninger, eller der kan udstedes forbud mod offentliggørelse eller videregivelse af belastende oplysninger.

Til § 21

Til stk. 1

Det er som noget nyt udtrykkeligt fastsat, at arkivalierne som udgangspunkt kun kan benyttes hos Grønlands Nationalmuseum og Arkiv. Undtagelser hertil er fastsat i stk. 2.

Vejledningen vil kunne bestå i hjælp til at fremfinde konkrete sager eller dokumenter, eller orientering om, hvordan arkivet kan benyttes til informationssøgning, vejledning i slægtsforskning, læsning af datamedier m.v.

Til stk. 2

Udlån kan kun ske til forskningsbrug. Forskning afgrænses på samme måde som efter forslagens § 20 om dispensationer. Forskning er således ikke tænkt knyttet til særlige videnskabelige fagdiscipliner.

Ud fra et hensyn til Grønlands Nationalmuseum og Arkivs arbejdsområde og ud fra et ressourcemæssigt synspunkt, må det anses som en forudsætning, at udlån kun sker, når det materiale, som ønskes til låns, er af et begrænset omfang og kan fremfindes uden uforholdsmæssigt stort besvær.

Lignende institutioner, hvortil arkivalier kan udlånes til benyttelse, kan eksempelvis være universiteter og andre højere læreanstalter. Det følger af bestemmelsen modsætningsvis, at der ikke kan ske udlån til privatpersoner.

En offentlig institution vil altid kunne hjemlåne arkivalier, den selv har afleveret, jf. forslagens § 14. Hjemlån kan dog kun ske til tjenstligt brug og altså ikke til videreudlån.

Bestemmelsen gælder kun de originale dokumenter og er således ikke til hinder for, at materiale, der er offentligt tilgængeligt, fremsendes i kopi til benyttelse uden for Grønlands Nationalmuseum og Arkiv og således uden begrænsning på modtager. Grønlands Nationalmuseum og Arkiv bør indenfor rimelighedens grænser være behjælpelig med at imødekomme ønsker herom. Den, som ønsker kopi fremsendt, bør med rimelig nøjagtighed angive det materiale, som ønskes tilsendt. Er det ikke tilfældet, kan Grønlands Nationalmuseum og Arkiv henvise til, at benyttelsen må ske hos Grønlands Nationalmuseum og Arkiv.

Til § 22

Reglen om tavshedspligt gælder generelt, når der gives dispensation til arkivadgang, og ikke kun hvor det kunne pålægges som et vilkår for dispensationen.

Bestemmelsen tilsigter for det første at lette administrationen af ansøgninger om adgang til ikke-tilgængelige arkivalier, men også at sikre, at der ikke sker misbrug af fortrolige oplysninger, som måtte findes i de arkivalier, der gives adgang til ved dispensation efter forslagens § 20.

En oplysning er fortrolig, når den ved lov eller anden gyldig bestemmelse er betegnet som sådan, eller når hemmeligholdelse i øvrigt er nødvendig af hensyn til væsentlige offentlige eller private interesser.

Videregivelse, offentliggørelse og udnyttelse må ikke ske uberettiget. Dette forstås således, at oplysningerne naturligvis kan benyttes som en del af et materiale, der offentliggøres, når blot

der ikke herved sker krænkelse af enkeltpersoners integritet eller anden beskyttelsesværdig interesse. Personer må f.eks. ikke kunne genkendes.

Til § 23

Benyttelse kan kun nægtes, hvis arkivenheden er i så dårlig stand, at den ikke tåler benyttelse på sædvanlig vis. Der skal således ske konkret vurdering ved enhver henvendelse om benyttelse af arkivalierne. Hvis det er muligt uden yderligere skade for arkivenheden, kan Grønlands Nationalmuseum og Arkiv ikke nægte at foretage affotografering og på den måde alligevel give adgang til benyttelse.

Til § 24

Der vil som udgangspunkt være tale om en vederlagsfri service overfor forskning og offentligheden. Men bestemmelsen åbner mulighed for, at der kræves betaling for mere omfattende og ressourcekrævende ydelser. Som eksempel herpå kan nævnes betaling for kopier af arkivalierne, samt mere tidskrævende hjælp fra ansattes side, eksempelvis ved at fremfinde bestemte arkivalier.

Kapitel 6

Enhver kan i princippet oprette private arkiver. Ved private arkiver forstås arkiver, der er oprettet af enkeltpersoner eller institutioner m.v., som ikke er omfattet af forslagens § 1, stk. 1-2. Grønlands Nationalmuseum og Arkiv har ikke mulighed for at øve indflydelse på, hvor sådanne arkiver afleveres. Disse arkiver er ikke omfattet af inatsisartutlovens bestemmelser om opbevaring, kassation, aflevering m.v., og den afleverende parts bestemmelser om aflevering skal til enhver tid respekteres.

Private arkivalier kan erhverves ved gave, køb eller testamente. Der er intet til hinder for, at der kan træffes aftale om deponering af private arkivalier hos Grønlands Nationalmuseum og Arkiv, eller at der til en sådan aftale knyttes vilkår om opbevaring, tilgængelighed og tilbagelevering.

Private arkivalier vil være omfattet af lovgivningen om museumsvesen. Der er dog givet Grønlands Nationalmuseum og Arkiv adgang til at kopiere private arkivalier, der ønskes udført af landet, hvis disse er af forskningsmæssig eller almenkulturel betydning, se bemærkningerne til forslagens § 26.

Til § 25

Til stk. 1

Private arkivalier er ikke omfattet af bestemmelserne i kap. 3 og 4, og kan således afleveres på et hvilket som helst tidspunkt, og i hvilken som helst stand.

Bestemmelsen fastsætter, at Grønlands Nationalmuseum og Arkiv også kan indsamle, modtage og sikre private arkivalier. Det er i bestemmelsen præciseret, at arkivalierne skal have væsentlig forskningsmæssig eller almenkulturel betydning. Det er Grønlands Nationalmuseum og Arkiv, der vurderer om dette er tilfældet. Naalakkersuisut vil i henhold til forslaget § 26, stk. 2 kunne fastsætte regler om afgrænsningen af private arkivalier af væsentlig forskningsmæssig eller almenkulturel betydning.

Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med forslaget § 26, stk. 1, som pålægger den, som ejer private arkivalier af væsentlig forskningsmæssig eller almenkulturel betydning at give Grønlands Nationalmuseum og Arkiv adgang til kopiering af arkivalierne, inden de udføres af landet.

Til stk. 2

Bestemmelsen fastsætter, at medmindre andet er aftalt med den, der afleverer arkivalierne, gælder de i denne inatsisartutlov fastsatte bestemmelser om tilgængelighed.

Private arkivalier skal behandles i overensstemmelse med de vilkår, som er fastsat ved afleveringen. Det kan herunder aftales, at arkivalier deponeres og senere tilbageleveres, og der kan fastsættes særlige frister for eventuel offentlig tilgængelighed.

Til stk. 3

Bestemmelsen fastsætter, at medmindre andet er aftalt med den, der afleverer arkivalierne, gælder de i denne inatsisartutlov fastsatte bestemmelser om benyttelse.

Til § 26

Til stk. 1

Grønlands Nationalmuseum og Arkiv skal have adgang til at kopiere private arkivalier, der er af væsentlig forskningsmæssig eller almenkulturel betydning, såfremt disse skal udføres fra landet. Afgørelsen, af om private arkivalier har en sådan betydning, træffes af Grønlands Nationalmuseum og Arkiv. Den der ejer private arkivalier af væsentlig forskningsmæssig eller almenkulturel betydning og påtænker at udføre dem af landet, skal derfor kontakte Grønlands Nationalmuseum og Arkiv, som tager stilling til, om de ønskes kopieret eller ej.

Til stk. 2.

Bestemmelsen er ny og giver Naalakkersuisut efter indstilling herom fra Grønlands Nationalmuseum og Arkiv bemyndigelse til at fastsætte regler om afgrænsningen af private arkivalier af væsentlig forskningsmæssig eller almenkulturel betydning.

Overtrædelse af § 26, stk. 1 vil kunne sanktioneres med bøde i henhold til forslaget § 27, stk. 1. Det vil derfor være hensigtsmæssigt, at den, der ejer private arkivalier, der agtes udført af landet, forinden rådfører sig med Grønlands Nationalmuseum og Arkiv, hvis den pågældende er i tvivl om, hvorvidt arkivalierne er væsentlig forskningsmæssig eller almenkulturel betydning

Kapitel 7

Til § 27

Til stk. 1

Af hensyn til opfyldelsen af formålsbestemmelsen om at sikre bevaringen af arkivalier, der har historisk værdi eller tjener til dokumentation af forhold af væsentlig administrativ eller retlig betydning for borgere eller myndigheder samt at sikre offentligheden adgang til arkivalier er der indført bødesanktion ved overtrædelse af uforsvarlig behandling og opbevaring af arkivalier, afleveringspligten, sagsrensning, tavshedspligt, pligten til at lade sine arkivalier kopiere samt overtrædelser af de administrativt fastsatte regler.

Til stk. 2

Det fastslås, at det i bestemmelser fastsat i medfør af forslaget kan bestemmes, at der ved overtrædelse kan idømmes bøde.

Til stk. 3

Bestemmelsen fastslår, at der kan pålægges en juridisk person bøde efter reglerne i kriminallov for Grønland i de tilfælde, hvor inatsisartutloven eller bestemmelser fastsat i medfør af loven hjemler idømmelse af bøde.

Til stk. 4

Efter bestemmelsen tilfalder idømte bøder landskassen.

Kapitel 8

Til § 28

Bestemmelsen angiver inatsisartutlovens ikrafttrædelsestidspunkt, herunder ophævelse af den hidtidige landstingslov.

Bestemmelsen indeholder desuden en ophævelsesbestemmelse og en bestemmelse om opretholdelse af administrative forskrifter.

Til stk. 1

Det er fundet hensigtsmæssigt, at inatsisartutloven træder i kraft ved et kalenderårs begyndelse efter forslaget vedtagelse, dog således at det vil være muligt at fastsætte nærmere regler i bekendtgørelsesform samtidig med loven.

Til stk. 2.

Med bestemmelsen ophæves den gældende landstingslov samtidig med den nye lovs ikrafttræden.

Til stk. 3.

Det er fundet hensigtsmæssigt at lade eksisterende administrative forskrifter forblive i kraft, indtil de afløses af regler eller administrative forskrifter fastsat i medfør af denne inatsisartutlov eller anden lovgivning. De eksisterende administrative forskrifter omfatter Grønlands Hjemmestyres bekendtgørelse nr. 2 af 26. januar 1996 om forretningsorden for Museums- og arkivnævnet og Hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 3 af 26. januar 1996 om valg af godkendte museers repræsentanter i Museums- og arkivnævnet.